

Національно-патріотичне виховання дошкільників: коротко про головне

Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, захищати її свободу і незалежність людина не може бути свідомим громадянином і моральною особистістю. Тож виховувати основи патріотизму необхідно з дитинства. Про те, як це робити і на що звертати увагу, розповідає експерт

Нині як ніколи гостро набуло актуальності виховання громадянина-патріота, відповідального, відданого своїй країні. Поміркуймо: які особистісні якості та риси характеру притаманні свідомому громадянину й патріоту? Так, ідеться про повагу до батьків, свого родоводу, традицій та історії рідного народу; працьовитість; патріотичну самосвідомість і громадянську відповідальність; повагу до законів Української держави; досконале знання державної мови тощо. Та чи можливо сформувані ці якості в дошкільників? Звісно, що в повному обсязі — ні. Проте створити фундамент, на основі якого формуватиметься життєва позиція майбутнього громадянина-патріота, не лише можливо, а й потрібно.

Що зазначено в нормативних документах

Національно-патріотичне виховання завжди було невід'ємною складовою виховного процесу в системі дошкільної освіти України. Адже патріотизм, як і інші якості особистості, починає формуватися в дошкільному дитинстві — у період надзвичайно активного розвитку дитини.

Завдання національно-патріотичного виховання дошкільників представлені нормативними документами. Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» одним із ключових завдань дошкільної освіти є виховання в дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної мови, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, національних цінностей українського народу.

У новій редакції Державного стандарту дошкільної освіти зазначено, що в дітей старшого дошкільного віку має бути сформована соціально-громадянська компетентність. Зміст цієї компетентності передбачає, що дитина володіє елементарними знаннями про рідну країну, її символіку, традиції та звичаї. Зокрема, старший дошкільник має знати, що рідна країна має свою територію, на якій проживають українці; що вони мають свою культуру, звичаї, мову.

Чим збагатити розвивальне середовище

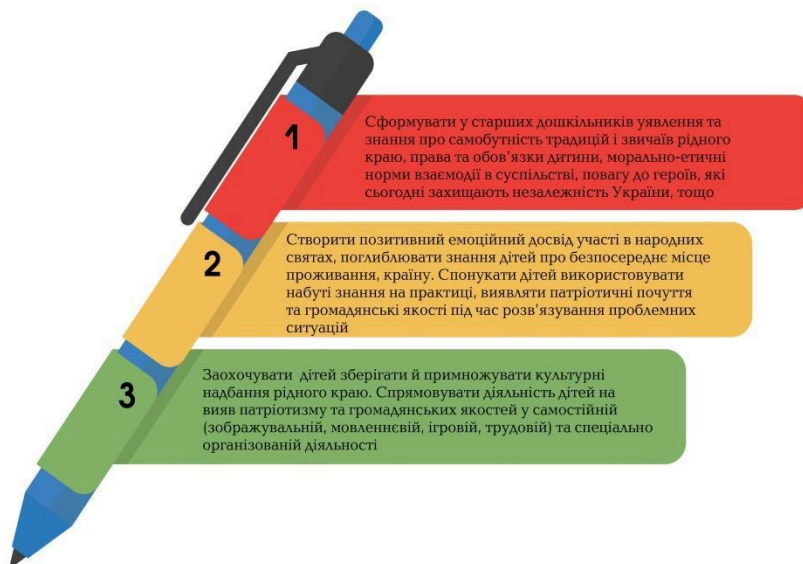
Змістовні та привабливі етнографічні осередки дають змогу привернути увагу дітей до вивчення традицій своєї країни, її минулого та сучасності. Зазвичай етнографічні осередки мають шаблонний вигляд: рушники, віночки, елементи національного одягу, посуд, зображення національних і народних символів. Звісно, що всі ці атрибути важливі, але статичні. Тому доцільно додати до змісту таких осередків складові, що дадуть дітям змогу експериментувати, виявляти творчість, використовувати їх у іграх тощо. Наочні матеріали та предмети наповнення осередку мають бути доступні дітям протягом дня, а не лише під час занять.

В етнографічних осередках доцільно розмістити вироби українських народних майстрів. Поряд з ними — творчі роботи дітей, які демонструватимуть знання дошкільників про традиційні ремесла рідного краю. Доповнити осередок можна тематичними альбомами, фотографіями рідного міста, пам'яток, краєвидів тощо. Завдяки ним діти щодня поповнюватимуть свої знання про рідну країну.

Як організувати роботу з дітьми

Виховання любові до Батьківщини — завдання надзвичайно складне, особливо коли йдеться про дітей дошкільного віку. Воно потребує систематичності та певної послідовності (*Схема*).

Етапи національно-патріотичного виховання дошкільників

У роботі з дошкільниками варто віддавати перевагу методам і засобам, які дають змогу зацікавити дітей традиціями та культурою українського народу,

спонукають їх виявляти патріотизм і громадянськість відповідно до вікових особливостей. Особливу увагу слід приділити активним формам взаємодії з дітьми, зокрема:

- організувати проблемні бесіди та полілоги, під час яких діти обговорюватимуть загальнолюдські та національні цінності, набуватимуть умінь формулювати й аргументовано висловлювати власні думки;
- створювати ігрові та проблемні ситуації морально-етичного змісту, що даватимуть дітям змогу ознайомитися з різними соціальними ролями, зіставити їх із поведінкою героїв художніх творів і розповідей, продемонструвати свої знання, уміння та особистісні якості;
- спонукати дітей до творчого пошуку під час проектної діяльності, що передбачає збирання й аналіз інформації з національно-патріотичної тематики, звичаїв рідного краю; самостійне розв'язання проблемних ситуацій через ухвалення спільних рішень тощо.

Патріотизм — серцевина людини, основа її активної позиції.

Василь Сухомлинський

Не слід забувати, що Україна сьогодні перебуває в стадії війни, є окуповані території, і діти Донецької та Луганської областей не з розповідей знають, як виживати в прифронтовій зоні. Такі діти потребують нашої особливої уваги, турботи і любові. І дуже важливо знайомити малюків із сьогоднішніми захисниками незалежності України.

Особливе місце в роботі з дітьми слід відвести образотворчій діяльності. Саме в малюнках, різних творчих виробках діти відтворюють своє ставлення до рідного дому, природи, країни тощо. Це можуть бути індивідуальні та колективні роботи національно-патріотичної тематики, які діти виконують самі або разом з педагогом.

Діти дошкільного віку лише вчаться аналізувати й робити висновки. Велику роль у сприйнятті нової інформації відіграють емоції та враження. Тому під час освітнього процесу потрібно використовувати прислів'я, приказки, казки, народні пісні та ігри, ознайомлювати дітей з народними ремеслами — гончарством, розписом, вишивкою, народною іграшкою тощо. У дошкільному віці діти залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, які сприяють розвитку в них художніх здібностей, навичок колективної взаємодії. При цьому вихователі мають піклуватися не так про збагачення знань, як про їх емоційне засвоєння, розвиток почуттів дітей.

Як взаємодіяти з батьками вихованців

Розв'язати завдання освітньої роботи з дітьми з патріотичного виховання не можна лише силами педагогів. У цьому процесі обов'язково мають брати участь батьки вихованців. Тому педагогам важливо планувати спільні з ними заходи. Це можуть бути різні освітні події, краєзнавчі екскурсії, зустрічі старших дошкільників із героями, які сьогодні захищають незалежність України, спортивні свята, конкурси, майстер-класи національно-патріотичної тематики.

Для того щоб мотивувати батьків брати участь у заходах, дізнатися їхнє ставлення до патріотичного виховання дітей, варто провести анкетування. Отримані дані допоможуть скласти план заходів національно-патріотичного змісту, які будуть цікаві і дітям, і батькам.

Важливе значення для виховання патріотичних почуттів і громадянськості в дошкільників має приклад дорослих, оскільки діти переймають певне емоційно-позитивне ставлення раніше, ніж починають засвоювати знання. Тому під час тематичних батьківських зборів слід розповідати про те, як важливо закладати в дітях почуття любові до рідної країни з ранніх років і пропонувати форми спільного дозвілля. Наприклад, «маршрут вихідного дня» історичними місцями для розширення знань батьків і дітей про своє місто, село, селище.

Наостанок зазначимо, що людське життя складається з періодів, кожний з яких призначений для сприйняття певного роду інформації, створює сприятливі умови для дії чинників психологічного, соціального та емоційного впливу. З огляду на це, у вихованні майбутнього громадянина і патріота головне — не запізнитися, не пропустити той момент, коли виховні зусилля будуть найефективнішими, коли робота, проведена педагогом, дасть високий результат.